

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

16. De Adulteriis, & Stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

TITULUS XVI. De Adulteriis, & stupro.

Delicta, quæ vitam lædunt, excipiunt ea, quæ pudicitiam contaminant: *adulterium* scilicet, & *stuprum*.

PARS I. De Adulteriis.

SUMMARIA.

1. *Adulterii etymologia.* 2. *Homonymia.*
3. *Definitio.* 4. *Divisio.*
5. 6. *Quo jure prohibeatur adulterium, & qua quo ad hoc inser jus utrumque differentia?*
7. *A quibus?* 8. 9. *Inter quas personas?* 10. 11. *Quo modo?* 12. *Qua intentione adulterium committatur?*
13. *Usque 17. Referuntur pena adulterii.*
18. 19. 20. *Quid sit Polygamia, lenocinium, & inceffus, & qua eorum pena?*

§. I.

- 1 **A**dulterium ita dictum, quasi *ad alterum*, sive *ad alteram* sit accessio, eò quòd maritus ad alteram mulierem, seu mulier ad alterum virum accedendo adulterium committat. *c. lex est. 2. 7. adulterium verò causà 36. q. 1.*

§. II.

- 2 Significatio *adulterii* non est uniusmodi: Generaliter sumptum comprehendit omnem copulam, quæ non habet potestatem conjugii. *c. nemo 4. §. tolerabilior. causà 32. q. 4.* & ita Lex Julia promiscuè *stuprum* & *adulterium* usurpat. *l. inter stuprum. 101. ff. de Verb. signif. l. 6. §. 1. l. 13. §. 3. & 8. ff. Ad Leg. Jul. de adulter.* Specialiter verò & hic accipitur pro violatione thori conjugalis, quam Germani *ein Ehebruch* nominant.

§. III.

- 3 *Definitur* adulterium, quòd sit injusta violatio thori alieni, seu fidei in matrimonio datæ.

§. VI.

- 4 *Dividitur* adulterium in simplex, sive

unilaterale, & in duplex, sive bilaterale. Simplex est: quod vel à marito alieno cum soluta, vel ab uxore aliena cum soluto committitur. Germanicè *ein einfacher Ehebruch*. Duplex, seu duplicatum dicitur, quod à marito alieno cum uxore aliena perpetratur. Germanicè *die Ober-Hurerey / ein gedoppelter Ehebruch*.

§. V.

Causa efficiens adulterii est duplex: *remota*, & *proxima*.

Remota est jus partim naturale, partim humanum. Naturale: quia adulterium iniquè irruit in præceptum illud Decalogi: *non moechaberis*, èstque ideo formaliter malum, ac illicitum. Humanum: quia ejus dispositione præsertim *Legè Julia de adulteriis*, facinus hoc in numerum delictorum publicorum transcribitur.

Est verò ratione adulterii notabile discrimen inter jus Civile, & Canonicum. Illo quippe jure, si maritus cum virgine, vidua, aut meretrice se commisceat, non adulterii, sed stupri insimulatur. *l. 6. §. 1. l. 34. §. 1. ff. Ad Leg. Jul. de Adulter.* e contra jure Canonico etiam in solutam mulierem à conjugato adulterium committitur. *c. 4. causà 32. quest. 4. c. 19. 20. & fin. causà 32. quest. 5.* Cur tam variè? Quia de jure Civili attenditur præcipuè illa violatio thori, ex qua oritur incertitudo prolis, & seminis confusio; quod tantùm contingit, si quis nuptam comprimat. De jure autem Canonico principaliter consideratur violatio fidei in matrimonio datæ; quod fit sive conjugatus peccet cum soluta, sive cum conjugata. *P. Engl. h. tit. num. 2.* Porro quoad pœnas fundatas in jure Canonico jus Canonicum, quoad pœnas verò à jure Civili, statuto, vel consuetudine in adulteros constitutas, jus Civile sequendum esse reor: quamvis enim jus Civile eatenus correctioni juris Canonici subjaceat, ut in ratione pec-

peccati, & in communi loquendi modo etiam conjugatus cum soluta verè & propriè adulterium committere dicitur, non tamen sequitur, quòd iisdem pœnis, quibus nuptam corumpens coerceri debeat, cum quòdā hō nihil innovatum sit, hodièque propter proli incertitudinem longè majus nocumentum per adulterium nuptæ cum soluto, quàm conjugati cum soluta Reipubl. inferatur. Ita Jul. Clar. §. sent. §. adulterium. n. 2. Farinac. de Delict. carn. quest. 141. n. 75. Dissentiunt Menoch. de Arbitr. jud. casu 420. n. 106. & plures allegati à Berlich. Concl. pract. p. 4. concl. 27. n. 44.

7 *Causa efficiens proxima adulterii est vir, qui vagam libidinem sectatur, ac in amplexus alienos ruit. Vir, inquam, tam conjugatus, quàm cæles: nam & hic sive juvenis, sive viduus fuerit, quoties cum uxore aliena se commiscet, toties adulterii reus est; quòd facit textus generalis in l. 6. ff. Ad Leg. Jul. de adult. & l. 101 ff. de V. S.*

§. VI.

8 *Objectum adulterii est scemina, in quam adulterium committitur. Committitur autem jure Civili in nuptam duntaxat, & jure Canonico etiam in solutam, si cum ea maritus congregiatur, ut satis constat ex dictis. Sed bifidum hic dubium discutiendum.*

Primum est: Anne adulterium committatur in uxorem putativam?

Affirmo per l. si uxor. 13. §. 1. ff. Ad Leg. Jul. de adult. ubi ita disserit Ulpianus: *Plane sive justa uxor fuit, sive injusta, accusationem instituerit vir poterit: nam & Sextus Cæcilius ait: hac lex ad omnia matrimonia pertinet.* Ex quo textu Panorm. in c. plerumque, de Don. inter vir. & uxor. arguit, mulierem pro conjugata habitam, si dormierit cum alio viro, amittere dotem in pœnam sui delicti, licet aliàs probaretur nullitas matrimonii. Idem tenet Gloss. in d. c. plerumque in V. re-

petere non valebit. ubi citat alios textus, & ponit hanc regulam: quòd crimina secundum intentionem judicantur. Interim non diffiteor, re ipsa, & theologice loquendo concubitu cum uxore putativa adulterium non esse, utut pro tali rigore legum habeatur.

Alterum dubium est: An quoque in alienam sponsam de futuro adulterium committatur?

Affirmant Gloss. in c. quemadmodum. V. Sponsa de Furejur. Panorm. in c. discretionem. n. 3. de eo, qui cogn. consang. ux. sua. & complures alii apud Sanchez lib. 1. de Matr. disp. 2. n. 1. maxime propter textum, & rationem in l. si uxor. 13. ff. Ad Leg. Jul. de adult. ubi cum in §. 2. dictum esset, maritum in uxore semper adulterium vindicare posse, subiungitur in §. 3. *Divi Severus, & Antoninus rescripserunt, etiam in sponso hoc idem vindicandum, quia nec matrimonium qualecunque, nec spem matrimonii violare permittitur.* Similia habentur in eadem l. 13. §. si minor. 8. ff. & l. 7. C. Eod.

Nos haud pœnitet iis assistere, qui pro negativa concludunt: tum quia de jure Civili adulterium propriè tantum in nuptam committitur. l. 6. §. 1. ff. Ad Leg. Jul. de adult. tum quia utroq; jure adulterium nil aliud est, quàm accessus ad thorum alienum, sive violatio juris uni conjugum in corpus alterius competentis. D. Th. 2. 2. q. 154. art. 8. in C. Quæ cum in sponsis de futuro locum non habeant, nec à sponsa, nec cum sponsa adulterium committi potest, sive de specie & gravitate peccati in foro conscientie, sive de effectibus & pœnis adulterii in foro externo sermo sit. Clariss. D. D. Schonbogen ad Inst. de Jud. publ. sub §. 4. Covar. 4. Decretal. 1. p. 1. n. 17. Gutierrez qq. Can. lib. 3. c. 1. n. 18.

Ad textum cit. l. si uxor. 13. §. 3. DD. varie respondent; probabilissimè Henric. Canif. in Pralect. Acad. ad tit. de Sponsal. & matr. in pr. §. ex his. quòd ibi sub nomine adulterii

stuprum sponsæ illatum intelligatur, illudque vindicare sponto permittatur, sicut marito adulterium; universim enim Lege Juliâ de adulteriis hæc duo inter se confundi, & unum pro altero indifferenter accipi, monet Jctus in l. 6. §. 1. ff. *Ad Leg. Jul. de adult.* & l. 101. ff. de *V. S.* atque ita accipi in d. l. si uxor. 13. §. 3. satis declarat subsequens §. si minor. 8.

§ VII.

10 *Forma adulterii* consistit in dolosa violatione thori conjugalis. Duo itaque requiruntur, ut adulterii quis accusari, & condemnari possit.

Primò dolus, sive propositum adulterandi: Unde si virgo nupserit nesciens viro alieno, hoc si semper nesciat, nunquam ex hoc erit adultera; si autem sciat, jam hoc esse incipiet, ex quo cum alieno viro sciens cubaverit. Text. in c. si virgo. 5. causa 34. q. 1. Similiter si uxor fuerit per errorem cognita ab alio, quem putabat proprium esse maritum, vel per vim compressa. c. propositio. 4. causa 32. q. 5. c. in lectum. 6. causa 35. q. 1. l. vim passam. 39. ff. *Ad Leg. Jul. de adult.* Imò nec ille de adulterio puniendus est, qui re ipsâ nuptam compressit, quam tamen solutam credidit, non obstante illâ regulâ, quòd ignorantia non excuset dantem operam rei illicitæ: siquidem ea solùm procedit, ubi culpa sufficit ad effectum aliquem, & pœnam incurrendam, non autem ubi dolus, sive certa scientia desideratur, prout omnino adulterium sine dolo non committit, textus est in l. 12. & l. pen. ff. *Ad Leg. Jul. de adult.* Carpz. in *Pr. crim.* p. 2. q. 61. n. 42. & seqq.

11 *Secundò* requiritur, ut actuali concubitu thorus alienus contaminatus sit, nec sola hic voluntas, seu intentio sufficit. Et hoc est, quòd Jctus dicit in l. 225. ff. de *V. S.* adulterium non ex sola animi propositione, sed adsumpto actu intelligi. Hinc in foro externo pro adultero reputandus non est, qui adulterium ani-

mo meditatus solutam polluit, quam conjugatam existimavit: ut ut enim cogitatione ita adulterium committatur, reverà tamen non committitur, in delictis autem forum externum veritatem, non opinionem spectat, Menoch. de *Arbitr. jud. cas.* 90. n. 21. nec quis propter opinionem, vel cogitationem, sed propter factum, & delictum ipsum punitur. l. 12. & ibi DD. ff. *Ad Leg. Jul. de adult.* Paritione à pœna ordinaria adulterii eximitur ille, qui ex parte sua conatus est thorum alienum conspurcare, atque ad actum propinquum defacto pervenit, si re ipsâ commixtio secuta non fuit, ob rationem partim generalem, quòd consuetudine totius orbis conatus, quantumvis actui proximus, regulariter non puniatur, sicut delictum perfectum. Clar. 5. sent. §. fin. q. 92. partim ob specialem, quòd confusio sanguinis, & incertitudo prolis videatur locum dedisse ordinariæ pœnæ, quæ hic cessat. Quare fustigatione, carcere, vel aliâ pœnâ arbitrariâ ejusmodi conatum compellendum esse, docet Carpz. d. q. 61. num. 2.

§ VIII.

Finis adulterii est restinctio pravæ libidinis: 12 et si enim per adulterium magna injuria adulteri, vel adulteræ conjugii inferatur, in eo tamen non tam injuria, quàm expletio libidinis spectatur. Clasen. ad *Const. cr. Caroli V. a.* 120. num. 2.

§ IX.

Effectus adulterii est pœna huic flagitio præstituta, eaque vel privata, vel publica.

Pœna publica de jure Civili ex Lege Julia olim fuit deportationis, vel exilii per l. si quis. 5. ff. de *Question.* Postea Constantinus gladii pœnam induxit in l. quamvis. 30. §. 1. c. *Ad Leg. Jul. de adult.* conformiter ad Jus Divinum vetus *Levit.* 20. v. 20. & *Deuteronom.* 22. v. 22. Quam tamen pœnam Justinianus ob fragilitatem sexûs adulteræ remisit, eam-

eamque virgis caesam in Monasterium detrudi voluit, quam intra biennium viro recipere licet. *auth. sed hodie. C. Eod. Nov. 134. c. 10.* Carolus V. autem nullam specialem poenam in Adulteros sancivit, sed poenas à jure Civili constitutas innovavit in *Const. crim. art. 120.* Hodie ferme ubique locorum in foro civili poena capitalis saltem non prima vice, & adulterio simplici non infligitur, sed plerumque injungitur poena pecuniaria, relegatio, fustigatio, &c. ut præter experientiam testantur Menoch. 2. *de Arb. jud. casu 419. n. 5. 7. & 74.* & Berlich. p. 4. *concl. 27. n. 92.* Putat tamen Clarus 5. *sent. §. adulterium. num. 7.* Principes hujus temporis, qui gravissimum adulterii delictum nimis leviter puniri permittunt, graviter peccare, & quoad hoc Christianitatem reformatione indigere.

De jure Canonico nulla adulterii poena prodita est, nisi quod laici contumaciter in adulterio persistentes excommunicari possint; *c. 6. & ibi Panor. b. t.* Clerici verò de adulterio convicti ab officio deponendi, & in Monasterium detrudendi sint. *c. si quis. 10. dist. 81.* Quæ tamen detructio ab usu recessit, nisi alicubi extant Monasteria specialiter pro poenitentibus erecta.

14 Inter poenas privatas adulterii prima est, quod Patri liceat interficere adulterum unà cum filiafamilias adultera in ipsa turpitudine domi suæ, generive deprehensos *l. 20. & 3. seqq. l. 32. ff. Ad leg. Jul. de adul. & marito* quoque adulterum uxoris suæ occidere permittatur, non tamen quemlibet, ut patri, sed eum, qui est abjectæ conditionis, quemque cum uxore in domo sua, non etiam socii, in ipso actu deprehendit. *l. 24. l. 38. §. 8. ff. & l. 4. C. Eod.* Verùm hæc juris Civilis dispositio eadem ejusmodi in conscientia & foro canonico nequaquam excusat. *c. 6. & 9. causa 33. q. 2.* neque consentaneum est, ut lex executionem poenæ capitalis indefinitè contra ali-

quod crimen committat, antequam de crimine legitimè constet, propter rationes *l. fin. C. de Malef. & mathem. l. inauditum. 2. ff. Ad leg. Cornel. de sicar. Panor. in c. si verò. n. 1. de Sent. excom. Jacob Pignatell. tom. 7. consult. 81. n. 6.*

Secunda poena privata est divortium, seu separatio à thoro, & amissio juris exigendi debitum; inter quæ hæc differentia, quod separatio debeat fieri auctoritate Judicis Ecclesiastici, non propriâ *c. 3. de Divortiiis.* debitum autem etiam propriâ conjugis innocentis voluntate adultero denegari possit, quamvis occultus adulter debitum petere sine injustitia queat, & alter, si velit, possit reddere, ut advertit Zoël. *b. t. n. 8.*

Hic indagare placet, utrùm maritus conscius admissi ab uxore adulterii, eandem dimittere, divortiumque petere teneatur?

Affirmativam colorare videtur textus in *l. 2. C. Ad Leg. Jul. de adul.* ubi Imperator: *crimen lenocinii, inquit, contrahunt, qui deprehensam in adulterio uxorem in matrimonio retinuerunt.* Atque ideo Claudium Gorgum, Virum Clarissimum, cum deprehensam in adulterio uxorem retinuisse detectus esset, sine accusatore damnatum lenocinii, refert Ulpianus in *l. 2. §. 9. ff. Eod.* Existimem tamen textus hosce accipiendos esse juxta *c. 3. b. t.* videlicet maritum, qui scit, uxorem adulterium commisisse, nec poenitere, sed defacto consuetudinem, pravumque affectum retinere, teneri eandem accusare, & divortium petere, ne alioquin patronus turpitudinis, & peccati particeps habeatur per *c. 10. §. Quod si. causa 32. q. 1.* Secus, si uxor ex infirmitate lapsa sit, & defacto poeniteat: cum enim etiam dimissam, si poeniteat, recipere liceat, *c. 3. b. t.* nulla sanè ratio est, cur eandem retinere prohibeatur. Zoël. *b. t. n. 3.*

Tertia poena privata adulterii est amissio donationis nuptialis, aut dotis: enim verò si

uxor adulterium commiserit, retinet maritus dotem, donationem propter nuptias, & liberis non existentibus è cæteris adulteræ bonis tantam portionem, quanta est tertia dotis. c. 4. de Donationib. inter vir. & uxor. Novel. 117. c. 8. Quòd si maritus adulterium perpetravit, uxor lucratur donationem propter nuptias, dotem recipit, & ex reliquis mariti bonis, tantum, quantum tertia pars donationis propter nuptias esse cognoscitur: reliqua bona fisco vindicantur, nisi adsint descendentes, vel ascendentes ad tertium usque gradum, qui fisco præferuntur. Novel. 117. cap. 9. & Novel. 134. c. 10. & ult. An autem uxor adultera post mariti mortem ab ejusdem hæredibus ad amissionem dotis accusari possit? Affirmant Covarr. ad 4. Decretal. p. 2. c. 7. §. 6. n. 9. & Klockius vol. 4. consil. 54. Negant Carpz. in Pr. crim. p. 2. q. 65. n. 3. & Berlich. p. 4. concl. 30. n. 13. quos consule.

17 Cæterum præter has pœnas oritur etiam respectu adulteri obligatio restitutionis, si proles adulterina ex tali copula sit nata: nam quidquid inde damni marito ratione alimentorum, dotis &c. vel liberis legitimis ratione diminutionis legitimæ & hæreditatis provenit, per se loquendo adulter æquè & adultera (ex quo uterque horum damnorum principalis causa est) compensare teneatur; de quo vid. Layman in Theol. mor. lib. 3. tr. 3. p. 3. c. 14. P. Engl. t. n. 4. & 5. Rmus P. Honor. Aiguer. in Stat. just. p. 2. q. 3. art. 4.

§. X.

18 Affinia adulterio sunt Polygamia, Lenocinium, & Incestus.

Polygamia est delictum publicum, quo persona conjugata nuptias cum alia adhuc persona celebrat, & per concubitum consummat. Pœna ejus in Imperio nostro est capitalis. Constit. crim. Caroli V. art. 121. nisi mas, vel femina soluta nesciat alteram personam esse conjugatam. Carpz. pr. crim. p. 2. q. 66. n. 67.

Lenocinium est delictum publicum, virgines, uxores, liberos, vel alias fœminas, publicè vel occultè aliis prostituendò, vel prostitutionem promittendò, commissum. Pœna ejus, si liberos à Parentibus, aut uxores à maritis prostituantur, probabiliter est pœna gladii, arg. l. 2. §. 2. ff. Ad leg. Jul. de adult. si personæ aliæ, est arbitraria pro qualitate, & circumstantiis delicti modò major, modò minor; veluti præcisio aurium, fustigatio, pœna exilii &c. Constit. crim. Caroli V. art. 123. & ibi Christoph. Bumlacher.

Incestus est delictum publicum per concubitum cum consanguinea vel affine matrimonio jungi prohibità admittum. Pœna ejus, si ascendentes, & descendentes incestum scienter commiserint, est pœna gladii per Constit. crim. Caroli V. art. 117. Farinac. pr. crim. tit. de del. car. §. 6. q. 149 n. 68. si collateralis gradu proximi, fustigatione, & relegatione puniuntur. Carpz. pr. crim. p. 2. q. 73. De pœna incestus inter affines, vide eundem Authorem.

PARS II. De Stupro.

SUMMARIA.

21. Stupri diversa acceptio. 22. Definitio. 23. Distinctio. 24. Prohibitio.
25. An puella credendum, qua juvenem de stupro sibi illato accusat? 26. In quam feminam stuprum committatur, & qua honesta censeatur? 27. Quo modo? 28. Ob quem finem stuprum fiat? 29. 30. Quæ sint pœne stupri?
31. 32. 33. Quid sit fornicatio? quid concubinatus? quid raptus, & qua horum pœna?

Stuprum interdum ita latè accipitur, ut omnem coitum lege prohibitum completatur per l. 6. ff. ad leg. Jul. de adult. aliquando verò strictius, ita ut eam speciem luxuriæ significet, quæ in virginem, vel viduam honestam committitur. In posteriori hac acceptione.

§. II.

§. II.

22 *Definitur* stuprum, quod sit illicita defloratio, seu corruptio virginis, aut viduæ honestè viventis per *d. l. 6. §. 1. & l. 101. ff. de V. S.*

§. III.

23 *Dividitur* stuprum in violentum, & non violentum, seu voluntarium, illud fœminæ invitæ, ac vi compulsæ; hoc fœminæ sponte consentienti inferitur.

§. IV.

24 *Causa efficiens* stupri est vel remota, vel proxima.

Remota est jus Divinum æquè, ac humanum: nam quod stuprum sit delictum, & quidem publicum ex jure partim Divino, partim humano venit. Est tamen quoad hoc differentia inter jus Canonicum, & Civile. Jure Canonico stuprum in solam virginem committitur. *cap. lex illa. causâ 36. q. 1. Jure Civili* autem quoque in viduam honestam. *§. item Lex Julia. Inst. de Publ. judic. d. l. 6. §. 1. ff. ad Leg. Jul. de adult. l. 101. ff. de V. S. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cas. 288. n. 3.*

25 *Proxima* est Mas, qui solutam, eamque honestam fœminam comprimit. Putat verò Mœvius *p. 3. decis. 73. n. 1.* puellæ stupratæ juvenem de stupro sibi illato accusanti, si cæterequin honesta, & bonæ famæ sit, in tantum credendum esse, ut accusato juramentum purgatorium deferri possit. Ego opinioni huic non annuo, nisi supponas alia adhuc concurrere indicia v. g. frequentem, vel admodum familiarem conversationem cum puella intercessisse: aliàs enim honestissima persona te de delicto accusando suspectum reddere non potest, ut juramentum purgationis præstare tenearis: cum non sufficiat acculare, sed probare, vel saltem indicium gravare, sine quibus juramento purgatorio locus non est, prout in terminis in stupri actione rectè statuit Brunneiman. *ad l. 9. ff. de Fur. rejur. num. 27.*

§. V.

Objectum stupri est fœmina, in quam stuprum committitur. Committitur autem non modò in virginem, sed etiam viduam honestam per jura *n. 24.* adducta. Præsumitur autem viduam stupratam fuisse honestam, & puellam virginem. Panorm. in *cap. 1. b. r. Barb. ibid. n. 4.* nisi aliunde constet, quod antea alii sui corporis copiam fecerit. Petr. Theodoric. in *Colleg. crim. cap. 6. aphor. 4. lit. C.* vel saltem præsumptio contra stupratam promineat; veluti si interdum, aut noctu alios ad se liberè admisisset, aut permisisset non permittenda. Baldus in *l. neque. 10. n. 4. C. de Prob. Mascard. de Prob. concl. 984. vol. 2.* Itaque probatio in contrarium invenit locum, & hoc quidem in casu per testes singulares, de diversis actibus inhonestis deponentes: si quidem hi actus ex diversis particularibus tendunt ad probationem generis, sicque non dicuntur testes singulares. Fachin. *lib. 1. consil. 7. n. 9. Farinac. q. 136. n. 74. & seqq.*

§. VI.

Forma stupri sita est in honestæ cujusdam mulieris corruptione. Duo itaque concurrant necessum est, ut stupri reus ceticaris. *Primum* est animus & propositum fœminam honestam contaminandi, ideòq; stupri condemnari non potes, si virginem indutam veste meretricali deflorasti, arg. *l. 15. §. 15. ff. de Injuriis.* Bajard. in *not. ad Clar. §. Stupr. n. 4.* Alterum est, ut delictum sit consummatum; conatus enim, licet in actum proximum micuerit, arbitraria, non ordinaria pœnâ coercendus est, sicut in aliis delictis. Bursat. *vol. 1. consil. 49. n. 31. Boer. decis. 316. n. 3.*

§. VII.

Finis stupri est, ut impurò incendiò flagitiosæ libidinis ignes extinguantur.

§. VIII.

Effectus stupri est pœna delicto huic præstituta; quæ alia est, si spectetur jus Civile, alia, si spectetur jus Canonicum.

Fu-

Jure Civili stuprum violentum die Noths
Zucht / si perfectum est, poenâ capitâ; si im-
perfectum, poenâ deportationis, aut fustiga-
tionis coërcetur per l. 1. §. 2. ff. de Extraord.
crim. & Const. crim. Caroli V. art. 119. ubi ob
stuprum violentum tunc poena capitalis di-
ctatur, si stuprata fuerit eine unverteumbte
Chefrau / Wittib / oder Jungfrau. Ex quo
quamplures D.D. colligunt, à poena mortis
exemptum esse eum, qui meretricem vi com-
pressit. Porro vi stuprata nullam poenam in-
currit, nec maculâ aliquâ notatur. l. 13. §. 7.
ff. & l. 20. C. Ad Leg. Jul. de adult.

Stupri non violenti, seu voluntarii poena olim
erat publicatio dimidiæ partis honorum in
honestioribus; in vilioribus verò personis
fustigatio cum relegatione. §. item Lex Julia.
Inst. de Publ. jud. Sed, ut ibidem notat Manz.
& Clar. §. sent. §. Stuprum. n. 3. poena hæc
consuetudine non servatur. Præterea vidua
intra annum luctûs stupro cognita amittit
relictâ à priore marito, sive liberos ex eo susce-
perit, sive non. auth. eisdem poenis. C. de se-
cund. nupt. Novel. 39. c. 2. §. 1. Quam poe-
nam per SS. Canones abrogatam non esse, do-
cent D. D. uno ore.

30 De *Jure Canonico* Clericus stuprator jube-
tur deponi, & cogi poterit ad dotandam vitia-
tam. Clar. d. n. 3. Bernard. Diaz. in Pr. Cau.
c. 77. n. 1. & 8. Circa Laicos in c. 1. & 2. h. t.
statuitur, ut corruptor virginis eam teneatur
dotare, & simul ducere in uxorem, si ipsa, &
Pater consenserint. Quod idem etiam conjun-
ctim jure Divino requiritur Exodi 22. v. 17.
& 18. & Deut. 22. v. 28. At nostris mori-
bus, nisi sub promissione matrimonii Virgi-
nem defloraverit, utrumque in arbitrio, ac
electione stupratoris recumbit, ita ut corru-
ptam, aut in uxorem ducere, aut dotare teneatur.
Zoës. h. t. n. 15. Barb. in c. 1. n. 2.
Eod. ubi ad hoc allegat decisionem Rotæ.
Schonbog. ad d. §. item Lex Julia. de Publ.

jud. Dos autem juxta conditionem & qua-
litate[m] defloratæ æstimanda, & tanta à Judice
determinanda est, quantum verisimiliter Pater
dedisset, aut dare consuevisset. Carpz. in Pr.
cr. p. 2. q. 68. n. 13. Berlich. p. 5. Concl.
pract. 38. n. 20. Quod si dotare non possit,
& viatam ducere renuat, corporaliter casti-
gatus, excommunicatusque in Monasterium,
ut in eo poenitentiam agat, detruditur. c. 2.
h. t. quam tamen poenam in defuetudinem ab-
iisse, testatur P. Engl. n. 12. Eod.

Præter dotationem stuprator etiam tene-
tur ad alimentationem proles, usque dum ex
operis, vel alio modo se ipsam alere possit bis
es sein Brod selbst erwerben kan / arg. l. 9. C.
de Patr. potest. Carpz. d. q. 68. n. 110. & seqq.
aut si ipse absens sit, vel bona non habeat,
ipsius pater, avusque paternus, videlicet de
portione hæreditaria, quam stuprator exspe-
ctat. Richter decis. 88. n. 33. Palzot. de
Noth & spur. c. 41. Ita nimirum, si stuprum
fateatur, & de aliis corivalibus non constet.
Secus se res habet, quando stuprata ex indicis,
& præsumptionibus (nam testes, & nota-
rios cœca libido proferibit) de fornicatione
cum aliis suspecta est, tunc namque ei jura-
mentum purgationis indicitur, ut se liberet à
suspicionem fornicationis, certumque infantis
patrem indicet, antequam alimentationis
onus stupratori imponatur. Carpz. f. E.
l. 2. tit. 14. def. 239. Fontanel. de Pact. nupt.
tom. 2. claus. 5. Gloss. 5. p. 1. Mevius p. 3.
decis. 73.

§. IX.

Affinis stupro est fornicatio, concubinatus,
& raptus.

Fornicatio, schlechte Hurerey / committit
dicitur, quando solutus cum soluta, quæ vel
meretrix est, vel aliâ vilis, & inhonesta, sese
carnaliter commiscet. Hæc jure Civili ex-
tra omnem poenam est, & ad supra, ac ad-
ulteria vitanda permilla per l. 13. §. 2. ff.
l. 22.

l. 32. & 29. C. Ad Leg. Jul. de adult. Jure vero Canonico & prohibetur fornicatio, & punitur, in laico quidem arbitrio judicantis, in Clerico autem depositione ab officio. c. fornicari. dist. 80. c. nemo causa 32. q. 4. Farinac. in Pr. crim. p. 5. tit. 16. de Delict. carn. q. 137. n. 11. Hodie quoque in foro seculari fornicationem arbitrariè pro modo, & frequentia puniri, praxis ostendit.

32 *Concubinatus* dupliciter sumitur. *Primo* pro conjunctione maris & foeminae, quae quidem est uxor vera, matrimonio valido de praesenti desponsata, sed tamen sine dotibus instrumentis, vel solennitatibus, quae olim ad honestatem matrimonii requirebantur. c. aliter causa 30. q. 5. De hoc concubinatu accipiendi sunt textus in c. is, qui. & seq. dist. 34. neque huc ea acceptio pertinet. *Secundo* & communiter usurpatur pro cohabitatione unius viri cum una muliere, uxoris loco habita citra affectum conjugalem. l. nuper C. de Naturalib. lib. Talis concubinatus olim jure Civili impunitatem habebat. l. 3. §. 1. ff. de Concubinis. l. un. C. Eod. Nov. 18. c. 5. jure vero Canonico, tanquam juri naturali, & Divino adversus, semper reprobatus, & poenis obnoxius fuit. cap. audite. dist. 34. cap. nemo. 4. c. dicat aliquis. 9. causa 32. q. 4. Atque hinc singulariter Trident. sess. 24. de Reform. matr. c. 9. contra concubinos quoscumque, etiam laicos, statuit, ut si ter moniti se non emendaverint, & à concubinis separaverint, excommunicatione feriuntur, ipsaeque concubinae invocato, ubi opus erit, brachio seculari ejiciantur, & pro modo culpae puniantur. Specialius deinde pro Clericis idem Concilium sess. 25. de Ref. c. 14. decernit, ut Episcopus contra tales per privationem fructuum, suspensionem, privationem beneficiorum, & denique, si non resipiscant, ad ipsam excommunicationem procedat. Ceterum

KÖNIG IN DECRET. LIB. V.

tè de consuetudine in foro etiam civili hodie gravius animadvertitur in concubinos, quam in fornicantes, idque merito, cum sine dubio consuetudo peccandi gravior sit, quam simplex peccatum. c. fin. de Consuet.

Raptus est delictum, quo virgo, aut foemina alia honesta de uno loco in alium moraliter diversum causâ explendae libidinis, vi abducitur per l. un. C. de Raptu virg. Punitur autem de jure Civili raptor cujusvis virginis, nuptae, vel viduae honestae poena capitis, seu mortis cum amissione bonorum; quae poena quoque adjuvantibus, & comitantibus raptorem infligitur. d. l. un. De jure Canonico raptor ipso jure incidit in excommunicationem, notatur infamia, & si Clericus sit, deponitur: item tenetur raptam dotare, sive eam ducat, sive non. Trident. sess. 24. de Ref. matr. c. 6. ubi insuper statuitur impedimentum dirimens temporale inter raptorem, & raptam, donec ista in loco libero extra ejus potestatem sit constituta; quamvis de Jure antiquo raptor simpliciter cum rapta matrimonium contrahere potuerit. c. fin. de Raptorib. Confer. quae diximus ad tit. de eo, qui dux. in matr. p. 3.

TITULUS XVII.

De Raptoribus, Incendiariis, & Violatoribus Ecclesiarum.

AD classem delictorum, quibus res familiares laeduntur, pertinent rapina, incendium, sacrilegium, seu violatio Ecclesiarum, furtum, usura, & crimen falsi.

P

PARS